

SANG CHẤN SẢN KHOA Ở BÀ MẸ (Maternal Birth Trauma)

Tờ thông tin này giúp bạn hiểu về những sang chấn sản khoa ở bà mẹ là gì, nó xảy ra như thế nào, cần làm thêm xét nghiệm gì, và những hệ quả lâu dài của chấn đoán này.

Sang chấn sản khoa ở bà mẹ là gì?

Sang chấn sản khoa ở bà mẹ bao gồm những tổn thương vùng đáy chậu (vùng mô giữa âm đạo và hậu môn), âm đạo, cơ thắt hậu môn (phần cơ xung quanh hậu môn) và cơ nâng hậu môn (cơ sàn chậu), xảy ra lúc sinh ngã âm đạo. Rách cơ thắt thường được chẩn đoán tại thời điểm sinh, nhưng rách cơ sàn chậu cần siêu âm 4D đặc biệt để chẩn đoán. Rách vùng đáy chậu và cơ thắt hậu môn được phân loại theo mức độ nặng (1, 2, 3a, 3b và 4). Rách cơ sàn chậu được phân thành đứt bán phần, một bên hoặc hai bên.

Tổn thương này xảy ra như thế nào?

Trong quá trình sinh đầu em bé, âm đạo, đáy chậu và cơ sàn chậu phải căng ra rất nhiều. Ở 80% phụ nữ sinh lần đầu, có rách phân da và mô liên kết không đáng kể (độ 1, 2). Khoảng 10% phụ nữ có rách lớn (đứt) cơ sàn chậu, và 5% cơ thắt hậu môn cũng bị rách. Hai dạng này được xem là tổn thương lớn.

Những yếu tố nguy cơ chính của tổn thương lớn?

Hầu hết rách cơ thắt hậu môn và cơ đáy chậu xảy ra ở phụ nữ sinh ngã âm đạo lần đầu. Một cuộc chuyển dạ sinh rất nhanh ở những phụ nữ đã sinh bốn, năm, sáu lần cũng có thể gây rách cơ thắt, nhưng với tần suất ít hơn.

Yếu tố nguy cơ lớn nhất của rách cơ thắt hậu môn và cơ đáy chậu là sinh kèm; sinh hút thì ít nguy cơ hơn. Thai to, ngôi bất thường (chằm sau - tức là mặt bé xoay lên trên thay vì xuống dưới), giai đoạn rặn kéo dài và kẹt vai cũng là những yếu tố nguy cơ. Tuổi mẹ khi sinh con đầu lòng càng lớn thì nguy cơ rách cơ càng cao.

Có thể làm gì để tránh các tổn thương này?

Cần tránh sinh kiềm nếu có thể. Phần lớn các nơi trên thế giới, sinh kiềm ít hoặc không được sử dụng mà thường ưu tiên sinh hút hơn, như là hầu hết các quốc gia châu Âu, Trung Đông, Đông Nam Á, Nam Mỹ.

Có thể làm gì để điều trị các vết rách?

Rách cơ thắt hậu môn thường được chẩn đoán và điều trị ngay lúc sinh, bởi những bác sĩ sản được đào tạo thuần thục. Bà mẹ nên theo dõi trong 6-12 tuần để đảm bảo vết rách đã lành tốt, tốt nhất nên được kiểm tra lại bằng siêu âm.

Rách cơ đáy chậu hiếm khi được chẩn đoán ngay lúc sinh vì hầu hết các vết rách nằm dưới phần âm đạo lành lặn. Nghi ngờ khi có rách cơ thắt, vết rách lớn ở âm đạo hoặc khối máu tụ ở âm đạo. Trong một số trường hợp, nên siêu âm sau 6-12 tuần để loại trừ có rách.

Những phụ nữ bị rách cơ thắt hậu môn và cơ đáy chậu nên được chuyên viên vật lý trị liệu đáy chậu có kinh nghiệm theo dõi, thăm khám chuyên sâu và điều trị dựa trên các triệu chứng.

Những vết rách đó để lại hậu quả gì?

Các vết rách cơ thắt hậu môn là nguyên nhân chính của rò phân và hơi (đi tiêu không tự chủ) ở phụ nữ trẻ. Tùy theo độ nghiêm trọng của vết rách, 20-50% phụ nữ có triệu chứng đi tiêu không tự chủ kéo dài cần điều trị sâu hơn.

Rách hoặc đứt cơ đáy chậu là nguyên nhân chính gây sa tạng chậu (khối lồi ở âm đạo), đặc biệt là bàng quang và tử cung. Những cơ quan này sau đó thoát vị qua lỗ mở của cơ đáy chậu, chỗ mà thường bị phình to ra sau tổn thương do rách hoặc giãn quá mức. Người ta ước tính rằng phần lớn vết đứt theo thời gian sẽ dẫn đến các triệu chứng sa tạng, mặc dù có thể cần vài chục năm để thực sự gây khó chịu. Phẫu thuật có thể cần thiết, và khi có vết đứt thì phẫu thuật thường không thành công.

Tổn thương này có thể tái phát không?

Hầu hết vết rách cơ đáy chậu xảy ra trong lần sinh thường đầu tiên. Rất hiếm xảy ra đứt hoặc bị nặng hơn ở lần sinh thứ hai, đó là lý do tại sao những lần sinh sau không phải là vấn đề. Thực tế là, vết đứt và/hoặc sự căng giãn quá mức của đáy chậu lại làm cho việc sinh nở trong tương lai dễ dàng cho mẹ và bé.

Điều này khác với rách cơ thắt hậu môn. Nếu vết rách đã được điều trị và bệnh nhân vẫn còn triệu chứng đi tiêu không tự chủ, các bác sĩ sản khoa thường đề xuất mổ sinh trong tương lai để bảo toàn sự điều trị.

Tôi nên hỏi những câu hỏi nào khác?

- Vết rách nghiêm trọng như thế nào?
- Tôi có cần những xét nghiệm chuyên sâu hơn không?
- Tôi có cần điều trị không?

- Điều này có ý nghĩa gì đối với việc mang thai trong tương lai?

Cập nhật lần cuối: tháng 1/2024